

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Meierijstad**

**Archeologisch bureau- en verkennend
veldonderzoek, d.m.v. boringen
Pater Thijssenstraat te Zijtaart
(gemeente Meierijstad)**

Aeres Milieu projectnummer AM19210

***Aeres Milieu
(conceptversie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	27-05-2020	
Controle	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	27-05-2020	SM
Controle Gemeente Meierijstad	Mark van den Broek	medewerker Erfgoed, gemeente Meierijstad	28-05-2020	

1 Inleiding

In opdracht van BRO heeft Aeres een archeologisch onderzoek uitgevoerd op een locatie aan de Pater Thijssenstraat te Zijtaart. Aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen (her)ontwikkeling van de locatie en de daarvoor benodigde (gedeeltelijke) bestemmingsplanwijziging.

De beoogde ontwikkeling past niet binnen het geldende bestemmingsplan '*Buitengebied Veghel (2015)*' waarin het plangebied bestemd is als '*Agrarisch*', met een kleine strook bestemd als '*Groen-landschapselement*'. Middels een bestemmingsplanherziening wordt de bestemming van het plangebied gewijzigd.

De onderzoekslocatie ligt volgens de Archeologische Beleidskaart van de (voormalige) gemeente Veghel grotendeels in een zone met een *lage* archeologische verwachting. De NO hoek van het plangebied ligt in een zone met een *middelhoge* verwachting. Volgens het bestemmingsplan '*Buitengebied Veghel (2015)*' geldt de dubbelbestemming *Waarde-Archeologie*. Voor de *middelhoge* verwachtingszone geldt een onderzoeksplicht bij bodemingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 30 cm -mv. Voor de *lage* verwachtingszone geldt een onderzoeksplicht bij bodemingrepen groter dan 10.000 m² en dieper dan 30 cm -mv.

De gemeente Meierijstad is - als bevoegde overheid - nu gevraagd het rapport over het uitgevoerde onderzoek te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Het plangebied

Het plangebied ligt aan de Pater Thijssenstraat ten ZO van de bebouwde kom van Zijtaart. Het is kadastraal bekend als: Veghel, sectie P, nr. 1380. Dit perceel is in eigendom van de gemeente Meierijstad en heeft een oppervlakte van ca. 2,87 ha. Het gebied is momenteel in gebruik als akkerland. In het W. wordt het plangebied begrensd door de Pastoor Clercxstraat en in het Z. en O. door weiland en akker. Het hele gebied is tussen begin 19^e eeuw in ontginning gebracht en als in agrarisch gebied in gebruik genomen. Het plangebied en directe omgeving blijft onbebouwd. De bebouwing concentreert zich noordelijker binnen de dorpskern van Zijtaart; hetzelfde beeld is te zien op kaarten uit 1942 en 1962. Op de kaart uit 1988 blijft het plangebied onbebouwd, maar ontstaat ten N. van het plangebied bebouwing. Voor de locatie en exacte begrenzingen van het plangebied wordt verwezen naar het beoordeelde rapport van Aeres (zie onder).

1.2 Aard van de bedreiging

De diepte van de toekomstige bodemverstoring is op dit moment onbekend. Uitgaande van een standaard funderingsdiepte bij nieuwbouw, zal de bodemverstoring naar verwachting tenminste 0,8-1,0 m -mv reiken. De kans dat daarbij mogelijk aanwezige archeologische lagen en/of waarden worden aangetast of zelfs worden vernietigd, is groot.

2 Archeologisch onderzoek

Aeres heeft het onderzoek in juni-augustus 2019 uitgevoerd; de resultaten zijn vastgelegd in: *Kruithof, L., en J. de Kramer, 2019: Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek d.m.v. boringen - Pater Thijssenstraat te Zijtaart (gemeente Meierijstad) - Aeres Milieu projectnummer AM19210 - versie concept - 8 augustus 2019.*

Het rapport wordt gebruikt als *bijlage 6* van het ontwerp bestemmingsplan zoals opgesteld door BRO in opdracht van de gemeente Meierijstad: *Bestemmingsplan voor de ontwikkeling van woningbouw Zijtaart-Zuid - NL.IMRO.1948.ZIJ000BP0012019M-ON01 - versie concept, 1 april 2020.*

2.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd conform BRL SIKB 4000 (protocol 4002 en 4003), KNA v. 4.1. Het bestaat uit een bureauonderzoek naar de historie en bodemgesteldheid van de onderzoekslocatie. Doel van het bureauonderzoek is, het bepalen van een gespecificeerd verwachtingsmodel voor de locatie. Dit verwachtingsmodel wordt op basis van historische kaarten en bekende landschappelijke en archeologische gegevens gevormd. Doel van het aansluitende verkennend booronderzoek is het toetsen van dit in het bureauonderzoek opgestelde verwachtingsmodel.

Het veldwerk is uitgevoerd op 8 juli 2019; er zijn in totaal 18 boringen gezet. De boringen zijn uitgevoerd met een Edelman-boor met een diameter van 7 cm. De boorkernen zijn beschreven volgens de ASB 5.2. De min. boordiepte is tot ca. 0,3 m in het bodemkundig niet of weinig veranderde uitgangsmateriaal, de C-horizont. De 3 diepste boringen reiken tot 3,2 m -mv; hiermee konden eventuele oudere, begraven, bodemniveaus aangetroffen worden.

Voor het overige wordt verwezen naar het rapport zelf.

2.2 Conclusie onderzoek (verkort)

Bij het bureauonderzoek was de volgende gespecificeerde archeologisch verwachting voor het plangebied opgesteld:

- *laag* voor Laat-Paleolithicum - Mesolithicum;
- *middelhoog* voor Neolithicum - IJzertijd en Romeinse Tijd - Vroege Middeleeuwen;
- *laag* voor Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd.

Op basis van het booronderzoek kan worden gesteld dat de bodem in het plangebied bestaat uit een zeer plaatselijk deels intacte bodem in laat-pleistoceen dekzand. Het gaat hier echter vooral de oorspronkelijk lage en vochtige delen. Op de oorspronkelijk hoge delen is er een scherpe overgang van de bouwvoor naar de C-horizont. Er lijkt in het plangebied aftopping te hebben plaatsgevonden en mogelijk was dat in de orde van grootte van tenminste 0,5 m. Er zijn diepere bodemniveaus aangetroffen, maar het gaat enkel om niveaus die zich in een vochtig of nat milieu zullen hebben gevormd.

Eventuele ondiepe en matig diepe sporen en aan de oppervlakkige, zoals concentraties bewerkt vuursteen, zullen naar verwachting niet meer behouden zijn. Op basis hiervan kan de *lage* verwachting op het aantreffen van vuursteenvindplaatsen gehandhaafd blijven. Eventuele diepe sporen kunnen mogelijk nog wel aanwezig zijn, maar de aanwezigheid hiervan wordt op basis van de slechts zeer plaatselijk intacte bodem en de aftopping tot diep in de C-horizont klein geacht. De *middelhoge* verwachting voor nederzettingsresten uit de periode vanaf het Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen wordt daarom bijgesteld naar *laag*. De *lage* verwachting voor nederzettingsresten uit de periode vanaf de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd blijft gehandhaafd.

2.3 Advies Aeres

Op basis van het uitgevoerde verkennend booronderzoek kan worden gesteld dat de bodem in het plangebied bestaat uit een zeer plaatselijk deels intacte bodem in laatpleistoceen dekzand die zich bevindt in oorspronkelijk lage en vochtige delen. Ter plaatse van de hogere delen is sprake van een scherpe overgang van de bouwvoor naar de C-horizont, waarbij aftopping tot tenminste 0,5 m in de oorspronkelijke C-horizont heeft plaatsgevonden.

Op basis hiervan kan de *lage* archeologische verwachting voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum en voor nederzettingsresten uit de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd gehandhaafd blijven. De *middelhoge* verwachting voor nederzettingsresten uit de periode vanaf het Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen kan worden bijgesteld naar *laag*.

Als gevolg hiervan wordt verder archeologisch onderzoek voor het plangebied niet noodzakelijk geacht. Dit advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door de bevoegde overheid, in dit geval de gemeente Meerijstad.

Het uitgevoerde onderzoek is verricht conform de gestelde eisen en gebruikelijke methoden. Het onderzoek is gericht op het inzichtelijk maken van de toestand van het aanwezige bodemarchief. Hiermee kan de beschadiging dan wel vernietiging als gevolg van de voorgenomen verstoring van een mogelijk aanwezig bodemarchief tot een minimum worden beperkt. Echter kan door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Indien in het plangebied toch archeologische sporen of resten worden aangetroffen dient hiervan melding te worden gemaakt bij de Minister van OCW (in de praktijk de RCE) of zoals gangbaarder is bij de gemeente conform Artikel 5.10. (Archeologische toevalsvondst) van de Erfgoedwet 2016.

3 Beoordeling rapportage namens/door de Gemeente Meierijstad

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de geldende wet- en regelgeving en het rapport bevat voldoende informatie om tot een advies en besluit te komen. Het rapport geeft verder geen aanleiding tot het maken van zwaarwegende op- of aanmerkingen.

Alleen een zin op p. 23 : *“Eventuele ondiepe en matig diepe sporen en aan de oppervlakkige, zoals concentraties bewerkt vuursteen, zullen naar verwachting niet meer behouden zijn.”* dient nog even te worden aangepast.

3.1 Selectieadvies Gemeente Meierijstad

Uitgaande van het bovenstaande, kan de gemeente instemmen met de inhoud en strekking van het rapport van Aeres.

De gemeente neemt dan ook het advies van Aeres over om de *lage* verwachting voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum en voor nederzettingsresten uit de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd te handhaven, maar de *middelhoge* verwachting voor nederzettingsresten uit de periode vanaf het Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen naar *laag* bij te stellen. Als gevolg hiervan wordt verder archeologisch onderzoek in dezen niet noodzakelijk geacht.

Ook neemt de gemeente het advies van Aeres over wat betreft het mogelijk alsnog kunnen voor komen van zogenaamde ‘toevalsvondsten’ en de wettelijk gezien juiste wijze van omgang daarmee :

Echter kan door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Indien in het plangebied toch archeologische sporen of resten worden aangetroffen dient hiervan melding te worden gemaakt bij de Minister van OCW (in de praktijk de RCE) of zoals gangbaarder is bij de gemeente conform Artikel 5.10. (Archeologische toevalsvondst) van de Erfgoedwet 2016.

Het concept van dit rapport wordt bij dezen goedgekeurd en kan definitief worden gemaakt; het definitieve rapport wordt dan vastgesteld.